

CD HEDENDAAGS

Afrikaanse barok
Fabrizio Cassol

De Waalse saxofonist en componist Fabrizio Cassol hoedt zich voor platgetreden paden. Dat bleek al uit zijn experimentele combinatie van de bluesklassieker *Strange Fruit* (over de Ku Klux Klan en de mensenrechten) met flarden uit Bachs *Matthäus-Passion*.

Nu is er die nieuwe cd, *Coup Fatal*, waarin allerlei beroemde liederen en melodieën van de prinsen van de barokmuziek (Bach, Monteverdi, Händel, Vivaldi en Gluck) vertolkt worden door muzikanten uit Kinshasa. Het werkt bevreedend. Je houdt het niet voor mogelijk, maar de Afrikaanse ritmes vormen een perfect decor voor de sublieme aria's die de jonge Congolese contratenor Serge Kakudji (25) ten beste geeft.

De cd is de registratie van het concert dat Fabrizio Cassol en de Gentse choreograaf Alain Platel in 2014 uitvoerden. Het spektakel werd voor het eerst opgevoerd in Wenen in het Burgtheater. *Coup Fatal* is trouwens niet de eerste samenwerking van Platel en Cas-

sol, want laatstgenoemde was al betrokken bij VSPRS, waarvan de muziek geïnspireerd was door Monteverdi's *Vespro della Beata Vergine*. Ondanks zijn jeugdige leeftijd is Kakudji ook van de partij. Het voortdurend heen en weer switchen van barok- naar Congolese muziek was een waagstuk, maar slaagt aardig. De commentaren bij de voorstellingen tijdens het jongste festival van Avignon waren zeer lovend. Het barokmateriaal raakt niet overwoerd door de vrolijkheid en levenslust.

Het is een ode aan de levenskracht die onweerstaanbaar verstarrend en stilstand loskrijgt, zoals de natuur in Afrika zich niet laat temmen. Of zoals choreograaf Alain Platel zegt: „Ik ben er inmiddels van overtuigd dat je kunt rebelleren door je bewust te zijn van een levenslust die weerstand biedt tegen de ellende en wat er volgens ons allemaal mis is hier, in Europa.”

Het plezier dat Serge Kakudji en zijn musici tentoonspreiden in hun waardering voor het barokke repertoire lijkt ondergetekende als boodschap veel krachtiger dan verslaggeving over de armoede of de politieke situatie in de Democratische Republiek Congo ooit kan zijn. (JC)

Coup Fatal, met contratenor Serge Kakudji en zangers en muzikanten onder leiding van Rodriguez Vangama & Fabrizio Cassol, Outhere Music, OUT 656, 25,99 euro.

CD KLASSIEK

Lied voor toetsen
Felix Mendelssohn

Vanwege zijn Joodse afkomst belandde de begaafde Duitse muzikant en componist Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847) lange tijd in het verdomhoekje, ook al ontving hij al tijdens zijn kinderjaren het doopsel en genoot hij bij leven de grootste successen. Die minachting dateerde al van de negentiende eeuw, maar nadat de nazi's in 1933 zijn werk bestempelden als 'ontaard', ging de publieke opinie de componist louter beschouwen als herontdekker van de 'echte Duitse componist' Bach. Toch behoort zijn

zorgvuldig gecomponeerde pianowerk tot het beste uit de negentiende eeuw.

Op dit tweede album van de Britse pianist Howard Shelley met solo pianowerk staan de drie *Caprices* uit 1836 en het vierde boek van de *Lieder ohne Worte* (liederen zonder woorden) uit 1841, eigenlijk pianostukken waarin een gezongen melodie door de piano wordt gespeeld. Er is geen tekst en geen zanger.

Felix Mendelssohn leverde gedurende een langere periode bij zijn uitgever telkens netjes zes korte stukken af (ze duren zelden meer dan drie minuten). De in totaal acht boeken genoten een zeker succes. Het is dan ook heerlijke salonmuziek waarmee ook geoefende amateurs overweg kunnen. Muziek om bij weg te dromen. (EDS)

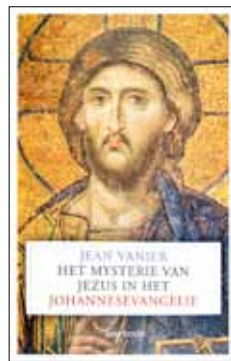
Felix Mendelssohn, *The Complete Solo Piano Music Volume 3*, door Howard Shelley (piano), Hyperion, CDA68098, 22,50 euro.

BOEK ACTUALITEIT

De jaren met Mandela
Zelda La Grange

Zelda la Grange, een jonge blanke vrouw met een traditionele conservatieve achtergrond, was twintig jaar lang de persoonlijke assistente van Nelson Mandela (1918-2013). Ze groeide in de jaren 1970 en 1980 op in Pretoria met de racistische wereldvisie van de Zuid-Afrikaanse apartheidregime.

BOEK SPIRITUALITEIT

Kwetsbare Johannes
Jean Vanier

In 1964 besloot de gewezen Canadese zeeman Jean Vanier te gaan samenwonen met twee mentaal gehandicapte mannen, Raphaël Simi en Philippe Seux,

BOEK KERK

Trotse theoloog
Hans Küng

De grootste nog levende theologen zijn de Duitser Joseph Ratzinger (1927) en de Zwitser Hans Küng (1928). Tijdens het Tweede Vaticaans Concilie werkten beiden samen en aan de universiteit van Tübingen waren ze collega's. Vanaf 1965 doceerde Küng in Tübingen dogmatiek, waar Ratzinger in 1966 hoogleraar werd.

Na het concilie en de studentenopstand in Tübingen in 1968 groeiden beiden uit elkaar. Hun kerk- en wereldbeeld gingen sterk uiteenlopen. Küng publiceerde in de jaren 1970 tal van kritische studies over de Kerk en

In 1994, toen Mandela verkozen werd tot president van het nieuwe Zuid-Afrika, trad La Grange in zijn dienst, eerst als typiste. Na verloop van enkele jaren groeide ze door naar de functie van persoonlijk assistente. Daarmee werd ze samen, met Mandela's derde vrouw Graça, de persoon die het dichtst bij de legendarische figuur stond.

Goedemorgen, meneer Mandela geeft een kijk op het leven van een bijzonder mens en hoe het er in de entourage toeging. Het is daarnaast ook een aangrijpend en persoonlijk verhaal van transformatie. Terwijl Mandela zijn land veranderde, veranderde hij ook Zelda en haar kijk op de wereld. Hij bevrijdde haar van een gesloten wereld vol met angst en wantrouwen. Daarnaast gaf hij haar leven betekenis. Zelda deelt zijn inspirerende lessen.

Het verhaal, blijkbaar snel neergeschreven snel na Mandela's dood, eindigt vreemd. Mandela zakte na zijn negentigste

verjaardag weg in stilzwijgen. Zelda La Grange bleek niet in staat haar positie te handhaven, zodra de gezondheid van haar baas achteruitging. Het gevecht in de familie Mandela om het geld van de gewezen president brak los. Uiteindelijk bleek de begrafenis in december 2013 in Mandela's geboortestreek verbijsterend slecht georganiseerd, zo vernemen we van La Grange. Een eerbetoon, dit boek, maar af en toe ontluisterend. (EDS)

Zelda La Grange, *Goedemorgen, meneer Mandela. Memoires van zijn persoonlijk assistente*, Spectrum, Amsterdam, 383 blz., 14,99 euro, ISBN 978 90 0034 315 7.

in een klein huis in Trosly bij Parijs. Daarmee was eerste Arkgemeenschap was geboren. In de Ark staan de relaties met personen met een verstandelijke beperking centraal.

Jarenlang was Vanier de geestelijke leider van de Arkgemeenschap. Zo ontstond ook een spiritueel oeuvre waarin kwetsbaarheid en verbondenheid centraal staan. Uit dat oeuvre is nu Vaniers commentaar op het Johannesevangelie in het Nederlands vertaald. Het boek ontstond in 2001, toen de Canadese televisie met Vanier een reeks van 25 programma's draaide over het vierde evangelie. Daarin tracht Vanier de boodschap van het evangelie te begrijpen tegen de achtergrond van de Arkgemeenschap. Alles is erop gericht de lezer te brengen tot geloof en

vertrouwen in Jezus en daardoor het ware leven te vinden.

Wat is de kern van deze lange commentaar op haast alle zinnen van het evangelie? Jean Vanier: „Het blijft belangrijk dat wij dit evangelie niet lezen als een oefening voor ons verstand, maar veel meer als een brief van een vriend die ons vertelt over het leven en de liefde van Jezus, en die ieder van ons uitnodigt bij Jezus te blijven.” (EDS)

Jean Vanier, *Het mysterie van Jezus in het Johannesevangelie*, Altiora, Averbode, 2015, 360 blz., 26 euro, ISBN 978 90 3173 905 9.

haar leerstellingen en dat leidde tot een conflict met Rome. In 1980 werd hem zijn kerkelijke leerbevoegdheid ontnomen.

Doorleefde menselijkheid van de hand van Hans Küng is het derde en het laatste deel van zijn autobiografie. De delen zijn stuk voor stuk turven van honderden bladzijden. Het slotstuk alleen telt al 750 bladzijden. In het eerste deel, *Bevochten vrijheid* (2003) vertelt Küng over zijn opleiding, zijn eerste academische successen en zijn bijdrage aan het concilie. In het tweede deel, *Omstreden waarheid* (2008), belicht hij zijn wederaren in de periode 1966 tot 1980. Dat boek wijdt de lezer in in de keukengeheimen van de Kerk en geeft ook de visie van de auteur op de zaak-Küng.

Doorleefde menselijkheid bestrijkt het deel van Küngs leven vanaf 1980, toen de Kerk hem zijn leerbevoegdheid ontnam. Zijn ontslag maakte hem allesbehalve monddood. In dit boek vertelt hij over zijn ontmoetingen met de groten der aarde zoals de Amerikaanse buitenlandminister Henry Kissinger, de Britse premier Tony Blair, aartsbisschop Desmond Tutu en de Duitse kanselier Angela Merkel. Maar net als in de twee vorige

delen spookt een schaduw door het trotse verhaal, die van Joseph Ratzinger. Küng doet kond van zijn afgrijzen bij Ratzingers verkiezing tot paus en somt op wat er sinds 1980 fout liep in de Kerk en welke fouten Benedictus XVI zelf maakte. Hoogtepunt van het boek is hun ontmoeting in het pauselijke buitenverblijf.

In het boek geeft Hans Küng nog mee dat hij zich euthanasie best kan voorstellen. Memoires vormen een bijzonder literair genre. Het gaat helemaal niet om een historische biografie, maar als je dit boek ontdoet van de zelfingenomenheid van de auteur, dan krijg je een sterk inzicht in zijn theologie. (EDS)

Hans Küng, *Doorleefde menselijkheid. Memoires*, Ten Have, Baarn, 2015, 752 blz., 59,99 euro, ISBN 978 90 259 0398 5.